

Pirkanmaan hyvinvointialue
PL 272, 33101 Tampere
pirha.fi

Lausunto
28.1.2026

Ikääntyneiden ja vammaisten henkilöiden valiokunnan lausunto Ikääntyneiden palveluketjujen kehittämisestä Pirkanmaan hyvinvointialueella

Selvitysraportin on laatinut geriatri LT Lauri Seinelä. Vastaava johtajaylilääkäri Sirpa Rainesalo on johtanut yhdessä Pirkanmaan hyvinvointialueen asiantuntijoiden kanssa seurantatyöryhmää.

Valiokunta kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto kyseisestä selvitysraportista. Valiokunta pitää raporttia kokonaisuutena perusteellisena ja ajankohtaisena. Raportissa on hyvin kuvattu väestörakenteen muutos, erityisesti kaikkein vanhimpien ikäluokkien kasvu, sekä tästä seuraava hoivan ja palvelutarpeen lisääntyminen. Valiokunta yhtyy raportin näkemykseen siitä, että toimivat ikääntyneiden palveluketjut edellyttävät samanaikaisia panostuksia avohoitoon, kotihoitoon, yhteisölliseen asumiseen ja ympärivuorokautiseen hoitoon. Ikääntyneille on kaikissa tilanteissa turvattava heidän toimintakykynsä ja palvelutarpeensa mukainen hoito. Pirkanmaan hyvinvointialueen tavoite turvallisesta ikääntymisestä kaikille pirkanmaalaisille on valiokunnan mielestä kannatettava.

Valiokunta korostaa, että ikääntyneiden palveluketjuja tulee jatkossa arvioida kokonaisuutena vaikuttavan, kuntouttavan ja ennaltaehkäisevän työotteen näkökulmasta aina varhaisesta tuesta ympärivuorokautiseen palveluasumiseen saakka. Alivaltiosihteeri Marina Erholan johtaman asiantuntijatyöryhmän joulukuussa 2025 julkaisemassa raportissa esitetään ennaltaehkäisevän hyte-toiminnan rahoitusosuuden nostamista 1,5 prosentista 3,5–5 prosenttiin. Valiokunta pitää tärkeänä, että tämän linjauksen toteutumista seurataan koko hoito- ja palveluketjun näkökulmasta. Valiokunta pitää neuvontaa ja ohjausta tärkeinä, mutta toteaa, etteivät ne yksin korvaa vaikuttavaa ja kuntouttavaa työtettä, jota on aiemmin toteutettu esimerkiksi Tampereen kaupungin lähitoreilla.

Valiokunta pitää myönteisenä, että raportissa on kattavasti kuvattu ikääntyneiden henkilöiden päivystys- ja sairaalapalveluiden käyttöä sekä jo toteutettuja toimenpiteitä ja niiden seuranta. Raportissa on hyvin eritelty kotihoitoon liittyviä haasteita, ja valiokunta pitää erityisen tärkeänä havaintoja kaatumisten merkittävästä määrästä päivystyksen potilasruuhkissa. Raportissa esitetyt ennakoivat havainnot ja toimet terveyden ja toimintakyvyn näkökulmasta ovat keskeisiä. Tulevaisuudessa on tärkeää käynnistää ikääntyneiden ohjattua, vaikuttavaa ja kuntouttavaa toimintaa.

Valiokunta kannattaa kotona asuvien ikääntyneiden kuntouttavan päivätoiminnan sisällöllistä uudistamista siten, että toiminta tukee aidosti toimintakykyä, osallisuutta ja arjessa selviytymistä. Raportin alussa esiin nostettu ikääntyneiden yksinäisyys ja yksinäisyyden kokemukset sekä niiden seuraukset korostavat tämän kehittämisen tarvetta. Valiokunta rohkenee lisäksi esittää, että kotihoidon sisältöä ja vaikuttavuutta kehitetään lähivuosina. Nykytilanteessa ikäihmisten kotona käy usein suuri määrä vaihtuvia työntekijöitä, mikä vaikeuttaa luottamuksellisen vuorovaikutussuhteen syntymistä ja jatkuvuutta. Valiokunta esittää harkittavaksi ja tutkittavaksi hollantilaisen Buurtzorg-mallin mukaista itseohjautuvien tiimien kokeilua rajatulla väestövastuualueella.

Valiokunta korostaa, että palvelujen toimivuutta ja riittävyttä ei voida arvioida yksinomaan palvelujen peittävyiden perusteella. Peittävyys kertoo, kuinka moni saa palvelua, mutta ei kerro, kuinka moni sitä tarvitsee, saako asiakas palvelun oikea-aikaisesti tai onko palvelu vaikuttavaa toimintakyvyn näkökulmasta. Valiokunta pitää tärkeänä, että raportin jatkokehittämisessä peittävyiden rinnalle nostetaan mittareita, jotka kuvaavat palvelutarpeen täyttymistä, palvelujen viiveitä ja intensiteettiä sekä vaikutuksia ikääntyneiden toimintakykyyn ja elämänlaatuun.

Valiokunta yhtyy raportin näkemykseen, että ympärivuorokautisen palveluasumisen peittävyttä on ensivaiheessa lisättävä vähintään sairaalassa hoivapaikkaa odottavien määrän vähentämiseksi. Raportin kappaleessa 12 esitetyt toimet ja toimintasuunnitelma, erityisesti asumispalveluiden paikkamäärän lisääminen ja ympärivuorokautisen asumisen peittävyiden kasvattaminen, ovat valiokunnan näkemyksen mukaan välttämättömiä. Valiokunta yhtyy raportin arvioon siitä, että ympärivuorokautisen hoivan peittävyiden lasku IKI2035-suunnitelman nykyisten kirjausten mukaisesti voi johtaa kustannusten nousuun, mikäli kalliimpien palveluiden, kuten päivystyksen ja sairaalahoidon, tarve kasvaa.

Valiokunta muistuttaa, että palvelutarpeeseen vastaaminen ei rajoitu vain sairaalassa oleviin asiakkaisiin. Myös kotona ja yhteisöllisessä palveluasumisessa on ikääntyneitä, joiden toimintakyky edellyttäisi ympärivuorokautista hoivaa. Hoivamuotojen peittävyiden ja mitoituksen

tulee vastata väestön todellista palvelutarvetta. Valiokunta pitää tärkeänä, että jatkossa arvioidaan myös valvovan viranomaisen yhteisölliselle asumiselle asettamien kriteerien vaikutusta koko palveluketjun toimivuuteen. Valiokunta pitää välttämättömänä tietää, kuinka moni ikäihminen sai kielteisen päätöksen hakemukseensa ympärivuorokautiseen palveluasumiseen seurantajaksolla 7.1 – 28.10.25.

Yhteisöllisen palveluasumisen osalta valiokunta pitää erittäin hyvänä raportissa esitettyä tavoitetta, jossa yhteisöllinen ja ympärivuorokautinen palveluasuminen sijoitetaan samaan yksikköön siten, että asukas voi jatkaa elämäänsä tutussa ympäristössä toimintakyvyn heiketessä. Samalla valiokunta korostaa, että yhteisöllinen palveluasuminen ei saa muodostua säästökeinoksi, vaan hoivan tason tulee aina vastata asukkaan todellista palvelutarvetta. Valiokunta pitää tehokkuuden ja laadun näkökulmasta perusteltuna, että yöaikaisiin tarpeisiin vastataan ensisijaisesti samassa yksikössä toimivan palveluntuottajan toimesta ja että ympärivuorokautista palveluasumista tukevat lääkäripalvelut järjestetään kokeneiden lääkärien toimesta.

Valiokunta tuo esiin omaishoitajien esittämän huolen omaishoidon tuen sopimusten koetusta byrokraattisuudesta. Useat omaishoitajat ovat kuvanneet sopimusprosessin vaikeaselkoiseksi ja kuormittavaksi. Valiokunta pitää tärkeänä, että omaishoidon tuen sopimuksia kehitetään vähemmän byrokraattisiksi ja paremmin omaishoitajien arkea tukeviksi.

Valiokunta esittää, että ikääntyvien määrä tulee esittää kuntakohtaisesti. Palvelut (yhteisöllinen asuminen, ympärivuorokautinen hoito, vuodeosastohoito, hoivapaikat, päivystys) tulee järjestää lähellä asukasta ja hänen omaisiaan. Kotisairaalan toiminta tulee varmistaa koko Pirkanmaan alueella.

Valiokunta pitää tärkeänä raportissa esiin nostettua kuntoutuksen roolia ja kannattaa esitettyä jatkoselvitystä ja projektiryhmän perustamista. Valiokunta korostaa, että kuntoutus on keskeinen ja läpileikkaava osa koko ikääntyneiden palveluketjua. Arkeen integroidut ja tavoitteelliset kuntoutusmuodot, kuten arkikuntoutus, tukevat toimintakyvyn säilymistä ja voivat vähentää raskaampien palvelujen tarvetta. Valiokunta katsoo, että arkikuntoutuksen suunnitelmallinen hyödyntäminen osana kotihoitoa, kotiutuksia ja lyhytaikaishoitoa tukee raportissa asetettuja tavoitteita.

Valiokunta pitää hyvänä raportissa esitettyä toimintasuunnitelman seurantamallia ja palveluketjutyöryhmän perustamista. Valiokunta toivoo saavansa raportin seurantaraportit

puolivuosittain ja pitää tärkeänä, että raportti esitellään aluevaltuustolle vähintään kerran vuodessa.

Valiokunta toteaa lisäksi, että se on kuullut palveluntuottajien näkemyksiä Pirkanmaan hyvinvointialueen ja palveluntuottajien välisestä yhteistyöstä kokouksessaan 20.1.2026. Palveluntuottajien esitys ”IKI2035-ohjelma ja monituottajuus” liitetään tämän lausunnon liitteeksi. Valiokunta toivoo avointa ja reilua markkinavuoropuhelua kaikkien palveluntuottajien kanssa sekä selkeämpää viestintää ja vastuunjakoa Pirkanmaan hyvinvointialueen organisaatiossa.

Valiokunta katsoo, että ikääntyneiden palveluketjujen toimivuus edellyttää riittäviä resursseja, selkeää työnjakoa kuntien ja hyvinvointialueen välillä, tiedolla johtamisen vahvistamista sekä ikääntyneiden oman äänen kuulemista heitä koskevassa päätöksenteossa.

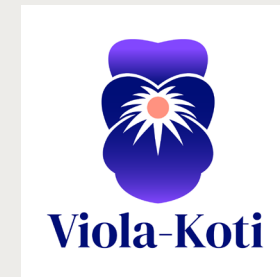
Ikääntyneiden ja vammaisten henkilöiden valiokunta 28.1.2026

Lausunnon liitteenä palvelutuottajien esitys ikääntyneiden ja vammaisten henkilöiden valiokunnan kokouksessa 20.1.2026.

IKI2035-OHJELMA JA MONITUOTTAJUUS

JÄRJESTÖJEN KOKEMUKSET, NÄKEMYKSET,
HAASTEET JA KEHITYSEHDOTUKSET
IKÄIHMISTEN PALVELUTUOTANNOSSA

IKÄÄNTYNEIDEN JA VAMMAISTEN HENKILÖIDEN VALIOKUNNAN KOKOUS 20.1.2026

MARIA LÄNSIÖ, PETSAMOKOTI
(TAMPEREEN ENSI-JA TURVAKOTI RY)

ARJA LAITINEN, TAMPEREMISSIO PALVELUT
(TAMPEREMISSIO RY)

NIINA LAHTI, VIOLA-KOTI
(VIOLA-KOTIYHDISTYS RY)

IKI2035-OHJELMAN TARVE JA TAVOITTEET IKÄIHMISTEN PALVELUIDEN KEHITTÄMISESSÄ

Tarve arvokkaaseen ja turvalliseen ikääntymiseen

- Kaikkien yhteinen toive
- Visio "Pirkanmaalaiset saavat oikeat palvelut oikeaan aikaan"

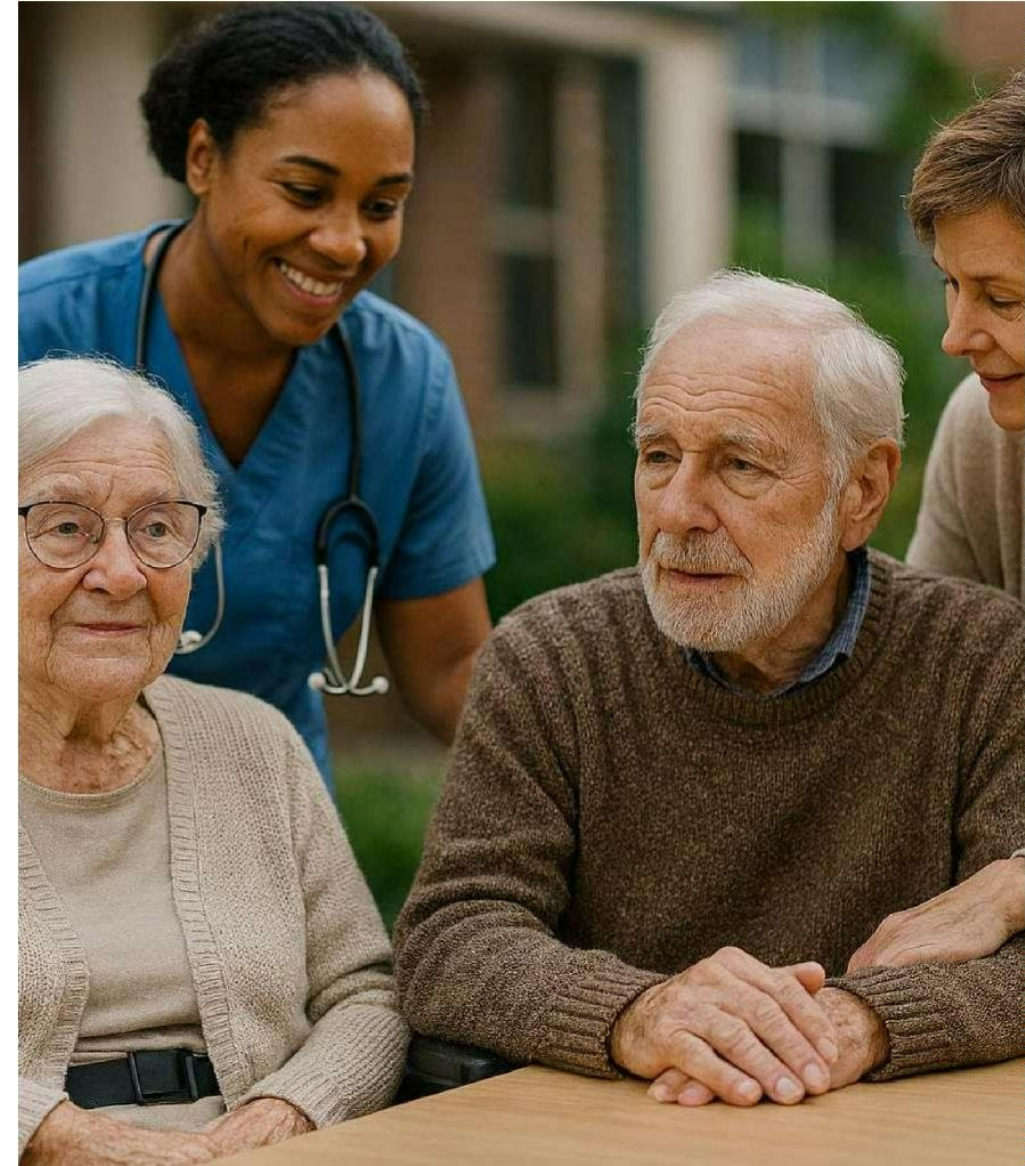
Palveluiden kokonaisvaltainen kehittäminen toiminnallisesti ja taloudellisesti vastaamaan muuttuvia tarpeita

- Siiloutuminen Pirhan toiminnassa näkyy vahvasti
- Vaatii saumatonta yhteistyötä sisäisesti eri palvelulinjojen välillä hahmottaa kokonaisuuksia
- Tuottajaverkostolla tärkeää tietoa asiakkaiden palvelupoluista ja pullonkauloista prosesseissa
- Tieto havainnoista ja ilmiöistä mukaan kehittämiseen, ei osaoptimointia

Prosessien kehittäminen keskiöön

- Avun tarpeessa oleva ihminen on unohtunut koneistoa virittäessä,
- Palautetaan asiakas keskiöön ja mietitään prosessi hänen kannaltaan
- "Hukan" tunnistaminen

Esimerkki: Kun asumispalveluihin myönnetään paikka, vastaanottamista saa miettiä kahden viikon ajan. Ehdotus: Miettiminen yhden yön yli, vähennetään tyhjäkäyntiä ja lisätään oikea-aikaista paikan saamista.

PALVELURAKENTEEN JA TOIMINTAYMPÄRISTÖN MUUTOKSET SEKÄ HENKILÖSTÖHAASTEET

Toimintaympäristön muutos Pirkanmaalla

Ikääntyneiden palveluiden toimintaympäristö on kokenut merkittäviä muutoksia osin lainsäädännön, mutta enimmäkseen hyvinvointialueen palveluverkon muutosten sekä julkisten hankintojen linjausten myötä. Iäkäs ihminen jää koneistossa jalkoihin. Paikalliset palveluntuottajat ovat suurissa taloudellisissa haasteissa. Olemassa olevat hyvät toimintamallit ovat murtumassa.

Henkilöstöhaasteet

Hoivahenkilöstön saatavuus on tällä hetkellä hyvä, mutta vaikeutumassa piakkoin. Työmarkkinoilta poistuu enemmän työntekijöitä kuin tulee uusia. Työyhteisöjen monimuotoisuus ja työn tekemisen tavat ovat muuttaneet pysyvästi työelämää.

Kehittämisen painopiste ennaltaehkäisyyn ja kevyempiin palveluihin

Ympäri vuorokautisen hoivan henkilöstömitoitus (0,6) saa kiinnostuksen vuodesta toiseen. Ikäihmisten palveluiden kehittämisen painopiste tulee siirtää ennaltaehkäiseviin ja kevyempiin palveluihin, joilla hidastetaan järeämpien palveluiden tarvetta. Ympäri vuorokautinen hoiva on saatava oikea-aikaisesti, etteivät sairaalapalvelut kuormitu.

Lainsäädännön vaikutukset

Terveystietojärjestelmien lisäksi sosiaalihuollon asiakastieto kirjataan Kanta-arkistoon 1.9.2026 mennessä. Tämä on edellyttänyt palveluntuottajilta järjestelmähankintaa. Markkinoilla on tietojärjestelmiä, joilla voi kirjata sekä potilastiedon että asiakastiedon arkistoon. Pirkan IKI-linja ei anna mahdollisuutta tähän Kannan kautta tiedon siirtämiseen vaan edellyttää potilastiedon kirjaamista maksulliseen Pirkan OMNI360-järjestelmään. Päätös mm. hankaloittaa ikäihmistä lähellä työskentelevien hoitajien työtä, lisää kirjaamiseen käytettävää aikaa sekä kustannuksia.

KUSTANNUSTEN KASVUN TAUSTATEKIJÄT JA ENNUSTEET

Ikääntyminen, palvelutarve, asiakasmäärien kasvu

Väestön ikääntyminen lisää merkittävästi palvelutarvetta ja kustannuksia 80+ ikäryhmässä vuoteen 2035 asti. Asiakasmäärät kasvavat eri palveluissa, erityisesti kotihoidossa ja yhteisöllisessä asumisessa. Inflaatio kasvattaa kustannuksia keskimäärin 2-3 % vuoteen 2035 asti. Sote-alan palkkojen tuleva kehitys?

Yhteisöllisen asumisen kasvu

Asiakkaita ohjataan yhä enemmän yhteisölliseen asumiseen, mikä vaikuttaa palvelurakenteisiin ja asiakasmääriin. Kentältä katsoen yhteisöllisestä asumisesta on tullut Pirkanmaalla uusi ympärivuorokautinen palveluasuminen ilman säännöllistä yöhoitoa (vrt.RAI-mittaritulokset).

Kustannusvaikutukset ja -hallinta

Palvelurakenteen muutokset vaikuttavat kustannuksiin. Yhteisöllinen asuminen tullut keinoksi kustannustehokkaampaan hoitoon. THL:n selvitys:

<https://thl.fi/-/iakkaiden-yhteisollisessa-asumisessa-jopa-puolet-asiakkaista-on-muistisairaita-riittavat-palvelut-on-turvettava>

Mikä on tavoiteaika asumiselle? Yhteisöllinen asuminen on nykyisellään arviointiyksikkö, jossa asumisen ajat lyhyitä ja siirtymät ymp.vrk. hoivaan tai sairaalaan yleisiä. Vuorokausihinnoittelu on välttämätöntä. Hintojen porrastaminen aiheuttaisi Pirkan asiakasohjaukseen jatkuvaa tarvetta arvioida palvelutarvetta ja toimintakykyä sekä uusia asiakkuussuunnitelmia. Asiakkaan elämä olisi yhtä muutosprosessia ja ammattilaisten työaika kohdistuisi tuottamattomaan työhön. Kokonaisuudessa siirtyminen kevyempiin palveluihin hallituilla prosesseilla auttaisi hillitsemään kustannusten kasvua tehokkaasti.

Tavoitepeittävyysvaikutus

Tavoitepeittävyys auttavat määrittämään palveluiden priorisoinnin ja resurssien käytön. Onko tullut tarve tarkastella näitä uudelleen? Eduskunnan oikeusasiamiehen päätökset Pirkan toiminnasta syytä ottaa vakavasti. On enemmän sääntö kuin poikkeus, että hauras iäkäs vanhus odottaa hoivapaikkaa noin 3kk joka tapauksessa. Laki sanoo, että palvelu on järjestettävä viipymättä.

TOIMIJOIDEN ÄÄNI, KUMPPANUUS JA YHTEISTYÖN KEHITTÄMINEN

Monituottajien ääni - terminologian tarkentamisen tarve

Ostopalvelutuottajien erilaisuus: on monikansallisia yhtiöitä ja paikallisia pienempiä tuottajia. Onko yhteiskunnallisen yrityksen statuksella lisäarvoa? Tiedolla johtamisen näkökulmasta tarvitaan hva:lle lisää taustatietoa ostopalvelutuottajista: tuottajan toimintaa ei tunnisteta kokonaisuutena vaan yksittäin hankittavan palvelun kautta.

Yhteiskehittämisen arvon tunnistaminen

Monituottajuusohjelman tavoitteista puuttuivat kumppanuus ja yhteistyö. Se viestii, että yhteiskehittämisen arvoa ei ole tunnistettu. Yhteistyö on mahdollisuus, joka tukee palvelujen kehitystä ja yhteistä työskentelyä kohti samaa visiota. Mikä on ikäihmisten palveluissa Pirhan visio?

Yhteinen tavoitetila puuttuu

Ikäihmisten palveluiden yhteistä tavoitetilaa ei ole sanoitettu konkreettisesti. Yllätyksiä tulee koko ajan. Tämä hankaloittaa aitoon kumppanuuteen pyrkivien paikallisten palveluntuottajien palvelutoiminnan järjestämisen edellytyksiä.

PIRHAN ROOLI JA PALVELUIDEN OSTAMISEN TAVOITTEET

Pirhalla keskeinen rooli

Pirhan tulisi tukea erilaisten toimijoiden toimintaedellytysten parantamista ja markkinoiden toimivuutta. Palvelutoiminnan jatkuvuuden näkökulmasta paikallisilla tuottajilla on hankalasti ”munat samassa korissa”, kun Pirha ainoa rahoittaja palvelutuotannossa. Sen päätökset voivat nopeasti ajaa alas koko toiminnan. Järjestöpohjaisten palveluntuottajien toiminnasta on hyvä ymmärtää, että pystymme lähtemään mukaan vain kannattavaan liiketoimintaan. Viimeaikaisiin hankintoihin ei ole ollut mahdollista osallistua tästä näkökulmasta. Huomionarvoista on myös, että mikäli paikallisilla järjestöpohjaisilla palveluntuottajilla ylijäämää syntyy, niin se kanavoidaan edelleen ikäihmisten palveluiden kehittämiseen Pirkanmaalla eli yhteistyön hyöty on hyvinvointialueelle moninkertainen.

Tuottavuus ja kustannusten hallinta

Monituottajuusohjelman tavoitteissa korostuvat kustannustason hallinta ja oman tuotannon kasvattaminen. Nämä ovat ristiriidassa keskenään niin kauan kuin oman tuotannon kokonaiskustannukset palveluittain ovat hankalasti todennettavissa.

On ymmärrettävä, että kaikki kilpailutuksissa lisätyt vaateet nostavat hintaa. Ymp.vrk. palveluasumisessa kävi niin, että eurot laskivat ja samalla vaateet nousivat. Todellisuudessa hinnan lasku on siis euromääräistä laskua huomattavasti suurempi.

Palveluiden monimuotoisuus

Pirha käyttää ostopalveluita vaihteleviin tarkoituksiin. Palvelulinjakohtaisesti on hyvä tutkia ja kirkastaa, mihin ostopalveluita käytetään ja missä niitä on syytä käyttääkin. Poliittinen tahtotila järjestöpohjaisten palveluntuottajien toimintaedellytysten säilyttämiseen tarvitaan.

ASIAKASLÄHTÖISYYS JA ALUEELLISET PALVELUTARPEET

Asiakasnäkökulman merkitys

Palvelurakenteiden muutosten vaikutukset tulee tunnistaa asiakkaan näkökulmasta, jotta tavoitteet ovat selkeitä ja merkityksellisiä. Järjestöpohjaiset palveluntuottajat toimivat lähellä asiakkaita ja työskentelevät pitkäjänteisesti alueellisia tarpeita tunnistuen.

Alueelliset palvelutarpeet

Alueelliset tarpeet palveluiden kehittämiseen ovat järjestöpohjaisten palveluntuottajien toiminnan ytimessä. Kehittäminen tehdään lähellä ihmisiä ja heidät mukaan ottaen. Heikkoja signaaleja hyödynnetään kehittämistyössä. Luodaan toimintamalleja kohtiin, joihin virallinen järjestelmä ei yllä.

Asiakastarpeiden keskeisyys

Asiakkaita ei tule käsitellä pelkkinä numeroina, vaan heidän tarpeensa tulee olla lähtökohta päätöksenteolle. Tiedolla johtuen rajaamista joudutaan tekemään. Tehdyistä linjauksista ja rajauksista on viestittävä oikea-aikaisesti.

JÄRJESTÖJEN ROOLI, LUOTTAMUKSEN RAKENTAMINEN JA VUOROVAIKUTUKSEN LISÄÄMINEN

Järjestöjen merkitys palveluissa

Järjestöt ovat paikallisia, voittoa tavoittelemattomia palveluntuottajia, jotka vahvistavat palveluita ja voivat toimia vain kannattavasti. Isojen riskien kantaminen tai ottaminen monikansallisia yhtiöitä vaikeampaa.

Monipuolinen järjestötoiminta

Järjestöt tarjoavat vapaaehtoistoimintaa, ovat alustoja monenlaiselle toiminnalle ja hallinnoivat usein myös kohtuuhintaisia palvelukiinteistöjä.

Luottamuksen rakentaminen

Luottamus syntyy avoimesta ja aidosta vuorovaikutuksesta hyvinvointialueiden ja järjestöjen välillä. Isot yhtiöt pääsevät kahdenvälisiin neuvotteluihin, pienet palveluntuottajajärjestöt eivät pääse. Vuoropuhelu ei voi olla vain julkisiin hankintoihin liittyvää muodollisuutta.

Vuorovaikutuksen haasteet

Vuorovaikutuksen puute heikentää luottamusta. Tarvitaan rakenteita ja selkeitä kanavia pitkäjänteiselle paikalliselle yhteistyölle. Virkajohdolta heittäytymiskykyä kuulolle. Näkemyksellisyys ei voi syntyä vain organisaation sisällä.

KÄYTÄNNÖN ESIMERKKEJÄ YHTEISTYÖN HAASTEISTA

- Viranhaltijoiden päätöksistä tai linjauksista syntyy vahva epäoikeudenmukaisuuden tunne (esim. yksilöhankinnat, toimintayksikön vaatimukset oman tuotannon ja ostopalvelutuotannon välillä)
- Asioista kysyminen ja haastaminen tai perusteluiden pyytäminen otetaan henkilökohtaisesti
 - Seuraa sanallista uhkailua
 - Ei kehitä toimintaa eikä luottamuksellista yhteistyötä
- Selkeät linjat ja edellytykset puuttuvat
 - Suunnitelmallisuus ja pitkäjänteinen kehittämistyö mahdotonta
 - Puhutaan "heitoilla" ja vihjataan – pyörretään sanat, kun asiaa kysyy sähköpostilla tai isommassa joukossa
- Yhdistyksillä on taitoa ja ketteryyttä tuoda asiakkaiden ääni kuuluviin
 - Pirhan missio "Sinun hyvinvointisi on yhteinen tehtävämme, olemme sinua varten"
 - Toivomme uteliaisuutta uuden luomiseen: ei pysty tarjoamaan mitään uutta, ostetaan vain sitä, mitä on itse päätetty ostaa
 - Vahva kokemus, ettei yhteiskehittämistä haluta tehdä
 - Isossa kuvassa hukataan aikaa, rahaa ja henkilöresursssia

VIESTINTÄ JA TIEDOTTAMINEN

Puuttuu selkeä viestintäprosessi

- Syntyy vaikutelma sisäisistä kommunikaatiohaasteista, jotka heijastuvat ulkoiseen viestintään

Lyhytjänteinen ja tempoileva viestintä

- Sähköpostiviestinnän jakelulistat vaihtelevat epä johdonmukaisesti
- Posti ei tule organisaation ilmoittamille sopimussyhteys henkilöille vaan esim. johdolle kuuluva viesti saattaa mennä yksikön esihenkilölle tai muulle henkilöstölle
- Esim. ohjeet "kuoleman sattuessa palvelukodissa" ovat tulleet lukemattomia kertoja lyhyessä ajassa
- Ymmärrys käytännön työstä ikääntyneiden palveluissa tuntuu puuttuvan (ei ymmärretä, mikä on mahdollista toteuttaa/omaksua missäkin ajassa, miten muutokset viedään käytäntöön onnistuneesti)
- Ympäri vuorokautisen palveluasumisen lääkäripalvelun maksullisuus. Tieto tuli palveluntuottajille päivää ennen muutosta ja siinä oli mukana tieto, että tiedotusvastuu asiasta on palveluntuottajilla.
- Sosiaalihuollon asiakasjärjestelmän käyttöönotto, Kanta-yhteensopiva järjestelmä oli palveluntuottajille vaatimuksena v.2024 kilpailutuksessa – ei tapahtunut vuoden 2025 alusta. 4/2025 kerrottiin muutoksen tapahtuvan marraskuun 2025 alusta – ei tapahtunut. 9/2025 kerrottiin, että siirtyy vuodelle 2026. Myöhemmin tarkennettiin alkavan 2.2.2026. 1/2026 tiedotettiin, että ikäpalveluissa käyttöönotto 1.5.2026.
- Tästä kaikesta on syntynyt palveluntuottajille merkittäviä lisäkustannuksia järjestelmien kautta sekä valtava määrä työtä, joka ei johda mihinkään ja joka pitää tehdä uudelleen, kun asiakastietojärjestelmä lopulta saadaan käyttöön.

KEHITTÄMINEN OSANA JÄRJESTÖJEN PERUSTOIMINTAA

- Toimialan kehityksen edellytyksenä on iäkkään ihmisen saaminen keskiöön
- Ikääntyneiden palveluiden kokonaisuus näyttäytyy sekavana ja toiminta poukkoilevana, hallittavuus ja suunnitelmallisuus kehittää selkeitä ja toimivia kokonaisuuksia puuttuu
- Samaan aikaan ikääntyneiltä itseltään vaaditaan paljon, mm. digiosaamista
 - pitää osata käyttää posti.fi ja/tai suomi.fi palveluita, Kannan ohella on OmaTays ja kaikkeen tarvitaan rikollisten himoitsemat pankkitunnukset/mobiilivarmenne
- Pirha yhdessä palveluntuottajien ja vanhusneuvoston kanssa voisi luoda tiekartan, miten palveluita kehitetään niin, että niistä syntyy hallittava kokonaisuus.
- Esimerkkejä tämän hetken kehitystyöstä meillä:
 - Petsamokoti: Suomen ensimmäinen yksikkö sateenkaarisenioreille
 - Petsamokoti: Turvakotipalveluita sairaanhoidollista hoivaa tarvitseville ikäihmisille
 - Tamperemissio: Likellä-kerhot, kansalaistoiminnan vahvistaminen
 - Viola-koti: Kuolindoula- ja hautausjärjestäjäpalvelu osana muuta palvelukehitystä ikääntymisen elämänvaiheessa
 - Viola-koti: Palvelukorttelialuetoimijuus ja erilaiset asumismuodot lähipalveluineen

TUOTANTOKUSTANNUSTEN VERTAILU JA KILPAILUTUKSEN HAASTEET

Tuotantokustannusten vertailun tarve

Tuotantokustannukset ja ostopalveluiden kustannukset tulee vertailla avoimesti ja läpinäkyvästi. Kustannuskehitykset ovat molemmissa samansuuntaisia.

Ulkoiset kustannuspaineet

Korona, energiakriisi ja inflaatio ovat nostaneet kustannuksia, joita ei voi suoraan hallita. Pitkäaikaiset kustannuspaineet vaikuttavat hinnoitteluun.

Kilpailutuksen riskit

Kilpailutuksissa riskit siirtyvät palveluntuottajille. Kattohinnan laskentaperusteita ei avata. Sopimukset rajoittavat tuottajien mahdollisuuksia vastata haasteisiin.

Pienten toimijoiden haasteet

Lyhyet varoitusaajat, impulsiivinen tiedottaminen ja korkeiden vaatimusten täyttäminen vaikeuttavat pienten toimijoiden markkinoilla pysymistä. Nykyiset menettelytavat suosivat suuria palveluntuottajia.

YHTEISKEHITTÄMISEN, INNOVAATIOIDEN JA VUOROPUHELUN TARVE

Yhteiskehittämisen haasteet

Ikäihmisten palveluiden toiminta näyttäytyy ennakoimattomana ja lyhytjänteisenä, yhteinen kehittämistyö ja visio puuttuu. Yksityiskohtaisesti kirjoitetut palvelukuvaukset rajoittavat palvelukehitystä ja asiakkaan äänen kuulemista sekä innovointia. Realiteettien tunnistaminen ja tunnustaminen heikkoa. Saadaanko apua tehdystä selvitystyöstä?

Tarve palvelukuvausten uudelleenarvioinnille ja ymmärrys henkilöstöstä

Palvelukuvauksia voisi keventää ja lisätä niihin asiakastarpeista lähtevää joustavuutta. Luottamus tuottajiin tarvitaan, ei vain valvontaa. Yhteinen ymmärrys ikääntyneiden palveluiden henkilöstöstä, keitä he ovat ja millainen osaamisrakenne nyt ja tulevaisuudessa. Yhteiskuntavastuu ja monikulttuurisuus osana työelämää.

Markkinavuoropuhelun puutteet

Nykyiset markkinavuoropuhelut eivät tue aitoa vuorovaikutusta ja yhteistä kehittämistä. Palveluntuottajat kokevat, etteivät tule kuulluksi. Sisällönkehitys palveluissa erityisen haastavaa, kun yhteistä kieltä ei ole. Tarvitaan ei-hankintoihin-liittyvää sparrauskeskustelua palvelulinjan johdon kanssa.

Vaikutukset palveluihin

Rajalliset ratkaisut ja palveluiden supistaminen heikentävät asiakastarpeisiin vastaamista ja palvelujen elinvoimaisuutta. Mikä asiakkaalle aidosti tuottaa lisäarvoa, rohkenisimmeko miettiä siitä näkökulmasta palveluiden kehittämistä?

YHTEISTYÖLLÄ JA INNOVAATIOILLA KOHTI TOIMIVAMPIA IKÄIHMISTEN PALVELUJA

IKI2035-ohjelma

IKI2035-ohjelma luotiin vastaamaan väestönkehityksen haasteisiin ikäihmisten palveluissa.

Tähän mennessä palveluketjut heikentyneet, odottamisen ajat kasvaneet ja ikääntyneitä pelottaa. Prosessit kuntoon ja vuoropuhelu kunniaan.

20.1.2026

Monituottajuuden rooli

Monituottajuus tukee palveluiden kehittämistä ja tehostamista ikääntyville pirkanmaalaisille.

Pirkanmaalaisille järjestöpohjaisille palveluntuottajille turvattava toiminnan edellytykset kiireellisesti.

Yhteistyön ja asiakaslähtöisyyden merkitys

Järjestöt korostavat erityisesti nyt, haastavassa tiloustilanteessa, yhteistyötä ja asiakaslähtöisyyttä laadukkaiden palveluiden rakentamisessa.

Ikääntyneiden kasvava määrä ja palvelutarpeiden kompleksisuus edellyttävät luottamuksellista ja hyvää yhteistä tekemistä.

KIITOS!

Maria Länsiö

Maria.lansio@tetuko.fi

040 777 5697

20.1.2026

Arja Laitinen

arja.laitinen@tamperemissio.fi

040 868 0980

Niina Lahti

niina.lahti@viola-koti.fi

0400 782 244

